05.02.2026

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta
MmV@eduskunta.fi

E 104/2025 vp

KUULEMINEN EDUSKUNNAN MAA- JA METSÄTALOUSVALIOKUNNASSA VALTIONEUVOSTON MAATALOUDEN SUKUPOLVENVAIHDOSSTRATEGIAA KOSKEVASTA SELVITYKSESTÄ

Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC r.f. ja SLC:n nuorisovaliokunta kiittävät mahdollisuudesta tulla kuultaviksi ja antaa kirjallinen asiantuntijalausunto valtioneuvoston maatalouden sukupolvenvaihdosstrategiaa koskevasta selvityksestä.

Komission maatalouden sukupolvenvaihdosstrategian tavoitteena on vahvistaa maatalouden pitkän aikavälin elinvoimaisuutta helpottamalla nuorten viljelijöiden alalle tuloa ja samalla luomalla edellytykset suunnitelmalliselle ja arvokkaalle luopumiselle vanhemmalle sukupolvelle. Strategiassa painotetaan erityisesti rahoituksen saatavuutta, koulutuksen ja osaamisen saatavuutta, maan saatavuutta, kohtuullisen elintason turvaamista maaseutualueilla sekä tukea sukupolvenvaihdos- ja eläkejärjestelyihin. Keskeisenä tavoitteena on nuorten viljelijöiden osuuden kaksinkertaistaminen EU:ssa sekä kansallisten, jäsenvaltioiden olosuhteisiin mukautettujen strategioiden laatiminen.

SLC Ungan yleinen kannanotto

SLC Unga tukevat Suomen kantaa komission sukupolvenvaihdosstrategiaan ja kiittävät siitä, että sukupolvenvaihdoksiin suhtaudutaan vakavasti sekä EU-tasolla että kansallisella tasolla. Suomessa sukupolvenvaihdokset ovat ratkaisevan tärkeitä elinvoimaisten maatilayritysten, huoltovarmuuden ja elävän maaseudun turvaamiseksi. SLC Ungan näkemyksen mukaan komission sukupolvenvaihdosstrategia sisältää monia keskeisiä ja hyvin perusteltuja lähtökohtia. Nyt kun työ etenee kohti kansallisen sukupolvenvaihdosstrategian laatimista, SLC Unga pitävät tärkeänä, että strategia mukautetaan Suomen olosuhteisiin. SLC Unga haluavat tämän vuoksi alustavasti nostaa esiin erityisesti seuraavat teemat keskeisinä huomioitaviksi kansallisessa jatkovalmistelussa.

1. **Tukivarojen kohdentaminen ja kytkentä eläkejärjestelmiin**

SLC Unga korostavat vahvasti, että perustulotukea ei tulisi maksaa viljelijöille, jotka samanaikaisesti saavat eläkettä. Tukijärjestelmän tulisi sen sijaan olla sellainen, että se selkeästi edistää todellisia sukupolvenvaihdoksia ja aktiivista maatalouden harjoittamista.

SLC Unga katsovat, että vähintään kuusi prosenttia varoista tulisi kohdentaa nuorille viljelijöille ja sukupolvenvaihdosten edistämiseen Euroopan komission suosituksen mukaisesti. Samalla kyseisen osuuden tulisi olla joustavasti käytettävissä koko sukupolvenvaihdosprosessin tukemiseen. Liiallinen tukien painottaminen pelkästään tilanpidon alkuvaiheeseen voi johtaa merkittävään taloudelliseen kuiluun nuoren viljelijän kauden ja sitä seuraavan ajan välillä.

Tämän vuoksi SLC Unga katsovat, että osa näistä varoista tulisi voida kohdentaa myös itse luovutusvaihetta helpottaviin toimenpiteisiin, kuten mentorointitoimintaan tai uudenlaiseen luopumistukimalliin. Luopuvan sukupolven huomioiminen voi luoda kannustimia aikaisempiin ja sujuvampiin sukupolvenvaihdoksiin sekä varmistaa, että sukupolvenvaihdoksia edistäviin toimiin on käytettävissä riittävät resurssit.

Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC r.f.
Fredriksgatan 61 A 34, 00100 Helsingfors
tfn (09) 586 0460, fax (09) 694 1358
www.slc.fi, fornamn.efternamn@slc.fi
Hemort: Helsingfors, FO-nummer 0215327-0

2. Koulutusvaatimukset sukupolvenvaihdoksissa

SLC Unga katsovat, että Suomen tulisi ottaa uudelleen käyttöön korkeampi koulutusvaatimus maatalouden sukupolvenvaihdoksissa. Nykyaikaisen maatilayrityksen harjoittaminen on yhä monimutkaisempaa ja pääomavaltaisempaa, mikä asettaa kasvavia vaatimuksia ammatilliselle, taloudelliselle ja tekniselle osaamiselle. Nykyiset säännökset, jotka mahdollistavat maatilan haltuunoton pelkällä toisen asteen koulutuksella ilman luonnonvara-alan koulutusta, eivät SLC Ungan näkemyksen mukaan riittävästi turvaa jatkavan sukupolven osaamista. Alhaiset koulutusvaatimukset voivat lisäksi mahdollistaa keinotekoisia sukupolvenvaihdoksia ja tukijärjestelmien väärinkäyttöä sen sijaan, että varmistettaisiin maatilojen hoitaminen aidosti motivoituneiden ja osaavien yrittäjien toimesta.

Samalla SLC Unga korostavat, että Suomen tulisi aktiivisemmin tukea ja kehittää luonnonvara-alan koulutusta siten, että se koetaan houkuttelevaksi ja tulevaisuuteen suuntautuvaksi koulutusvalinnaksi. Tämä koskee sekä suomen- että ruotsinkielistä luonnonvara-alan koulutusta, joka on keskeinen tekijä osaavien nuorten viljelijöiden saatavuuden turvaamisessa koko maassa.

3. Maan saatavuus

SLC Unga katsovat, että maan saatavuuden parantaminen on yksi keskeisimmistä edellytyksistä toimiville sukupolvenvaihdoksille. Erityisesti nuorille, joilla ei ole perhetilaa, mahdollisuus ostaa tai pitkäaikaisesti vuokrata maata on keskeinen edellytys toiminnan aloittamiselle.

SLC Unga tukevat kansallisten maan liikkuvuutta edistävien ratkaisujen kehittämistä, joiden tavoitteena on helpottaa maanomistajien ja nuorten viljelijöiden kohtaamista. Tässä yhteydessä Suomen tulisi tarkastella lähemmin malleja, kuten Irlannin Land Mobility Service -järjestelmää, joka on nostettu esiin myös komission strategiassa. Tällaiset ratkaisut voivat edistää maan pysymistä aktiivisessa käytössä ja parantaa nuorten viljelijöiden mahdollisuuksia alalle sijoittumiseen.

4. Rahoituksen saatavuus ja investointituen kehittäminen

SLC Unga korostavat, että nuorten viljelijöiden rahoituksen saatavuus on turvattava. Sukupolvenvaihdokset ja investoinnit edellyttävät pitkäaikaisia rahoitusratkaisuja kohtuullisin ehdoin, ja kaikkia käytettävissä olevia rahoituslähteitä tulisi hyödyntää, mikäli ne voivat parantaa tilannetta Suomessa. Tässä yhteydessä myös Euroopan investointipankin (EIB) rooli on syytä huomioida.

SLC Unga katsovat, että nuorille viljelijöille myönnettävä korotettu investointituki on ollut Suomessa toimiva ja tärkeä väline. Pidemmät suunnitteluhorisontit ja kasvavat investointitarpeet huomioon ottaen järjestelmää tulisi kuitenkin kehittää. SLC Unga ehdottavat, että määräaikaa korotetun investointituen hakemiselle pidennetään nykyisestä seitsemästä vuodesta kymmeneen vuoteen siten, että yläikäraja 40 vuotta säilytetään. Tämä mahdollistaisi aikaisemmat sukupolvenvaihdokset ja antaisi nuorille viljelijöille paremmat edellytykset suunnitella ja toteuttaa tarkoituksenmukaisia investointeja. Rakennemuutoksen ja kasvavien tilakokojen myötä tulisi lisäksi harkita tukikelpoisten investointien enimmäismäärän korottamista 1,5 miljoonasta eurosta 2 miljoonaan euroon kolmen vuoden ajanjaksolla.

5. Lomitusjärjestelmän merkitys nuorille viljelijöille

SLC Unga suhtautuvat myönteisesti siihen, että lomitusjärjestelmät nostetaan esiin tärkeänä osana komission sukupolvenvaihdosstrategiaa, erityisesti sellaisten jäsenvaltioiden osalta, joilta toimivat ratkaisut vielä puuttuvat. Samalla SLC Unga korostavat, että osallistumisen tulee olla vapaaehtoista ja että Suomen lomitusjärjestelmää ei tule integroida yhteiseen maatalouspolitiikkaan (YMP), sillä Suomessa on jo pitkään ollut toimiva kansallinen järjestelmä. Suomen osalta painopisteen tulisi olla kansallisen lomitusjärjestelmän turvaamisessa ja sen edelleen kehittämisessä Suomen omista tarpeista ja lähtökohdista käsin sekä järjestelmän pitkäjänteisen rahoituksen varmistamisessa.

Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC r.f.
Fredriksgatan 61 A 34, 00100 Helsingfors
tfn (09) 586 0460, fax (09) 694 1358
www.slc.fi, fornamn.efternamn@slc.fi
Hemort: Helsingfors, FO-nummer 0215327-0

SLC Unga katsovat, että kansallista lomitusjärjestelmää tulisi kehittää lisäämällä lomapäivien määrää sekä parantamalla mahdollisuuksia käyttää lomituspalveluja viikonloppuisin ja juhlapyhinä. Lisäksi päivittäisten tuntien joustavuutta tulisi lisätä, jotta palvelu vastaisi paremmin eri tilojen työmäärää. On myös tärkeää kehittää järjestelmää siten, että viljelijöille turvataan todelliset mahdollisuudet osallistua yhteiskunnalliseen elämään ja hoitaa tilan ulkopuolisia velvollisuuksia, kuten ikääntyvien omaisten hoitoa, perheasioita ja muita yhteiskunnallisia vastuita, jotka ovat usein ajallisesti vaativampia maaseutualueilla. Tämän lisäksi tulisi kiinnittää entistä enemmän huomiota tautisuojaan ja eläintautien leviämisriskeihin, sillä eläintautien esiintyvyys on lisääntymässä ja tilojen välinen liikkuvuus voi muodostaa kasvavan riskin.

6. Maatalouden verotuksen kehittäminen toiminnan aloittamisen tukemiseksi

SLC Unga katsovat, että verotusta tulisi kehittää siten, että se paremmin tukee investointeja ja mahdollistaa terveellisen velkaantumisen maataloudessa. Maatalous on pääomavaltainen elinkeino, jossa investoinnit maahan, rakennuksiin ja koneisiin edellyttävät käytännössä usein merkittävää ulkopuolista rahoitusta. Nykyinen verotusjärjestelmä asettaa kuitenkin epäedulliseen asemaan tilat, joilla on korkea velkaantumisaste, vaikka velkaantuminen on monissa tapauksissa edellytys toiminnan kehittämiselle.

Nykyjärjestelmässä maatalouden tulos verotetaan pääosin ansiotulona silloin, kun nettovarallisuus on negatiivinen, mikä on usein tilanne sukupolvenvaihdoksen jälkeen. Lainojen lyhentäminen edellyttää riittävää tulosta, mutta tuloksen verottaminen ansiotulona johtaa korkeaan verorasitukseen. Tämä vaikeuttaa lainojen takaisinmaksua ja heikentää maksuvalmiutta juuri toiminnan alkuvaiheessa, jolloin velkaantuminen ja investointitarpeet ovat suurimmillaan.

SLC Unga katsovat täten, että verotusta tulisi uudistaa siten, että lainat eivät vaikuta kielteisesti verotukseen. Tämä voisi tapahtua joko sallimalla osittainen pääomatuloverotus nettovarallisuuden asemasta riippumatta tai vaihtoehtoisesti tarkastelemalla uudelleen peltojen arvostamista verotuksessa. Tällainen muutos madaltaisi investointikynnystä, helpottaisi lainojen lyhentämistä ja vahvistaisi maatilayritysten pitkän aikavälin kehitys- ja selviytymisedellytyksiä.

7. Aktiivisen viljelijän määritelmä

SLC Unga katsovat, että aktiivisen viljelijän määritelmää tulisi kehittää ja selkeyttää sekä EU-tasolla että kansallisella tasolla. Nykyisellään määritelmä on liian heikko, minkä vuoksi on olemassa riski, että tukijärjestelmät eivät riittävästi kohdistu niille, jotka tosiasiallisesti harjoittavat aktiivista maataloustoimintaa. Ottaen huomioon tulevan CAP-budjetin rajalliset resurssit on erityisen tärkeää, että tuet ja toimenpiteet kohdennetaan aktiivisille viljelijöille, jotka edistävät elintarviketuotantoa, maaseudun elinvoimaisuutta ja huoltovarmuutta. Selkeämpi määritelmä vahvistaa tukijärjestelmien legitimiteettiä ja edistää julkisten varojen tehokkaampaa käyttöä.

8. Osaamisen kehittäminen tulevaisuuden maataloudessa

SLC Unga korostavat riittävän ja korkeatasoisen koulutuksen merkitystä yhdessä toimivien neuvontapalvelujen kanssa, jotta tulevaisuuden vaatimuksiin maa- ja metsätaloudessa voidaan vastata. Kasvava monimutkaisuus, taloudelliset riskit ja uudet kestävyyttä koskevat vaatimukset edellyttävät jatkuvaa osaamisen kehittämistä koko työuran ajan. SLC Unga katsovat, että neuvontapalveluilla, elinikäisellä oppimisella sekä kansainvälisillä mahdollisuuksilla, kuten Erasmus-ohjelmalla, on tärkeä rooli osaamisen vaihdossa ja kilpailukykyisten maatilayritysten kehittämisessä. Nuorten kiinnostuksen herättämiseksi maa- ja metsätaloutta kohtaan jo varhaisessa vaiheessa myös aloitteet, kuten 4H- ja Leader-toiminta, ovat keskeisiä ja niille tulisi turvata pitkäjänteiset toimintaedellytykset.

9. Kansallisen strategian rajaus

SLC Unga toteavat, että Suomi tuo kannassaan esiin, etteivät muiden maaseudun yritysten sukupolvenvaihdokset kuulu komission sukupolvenvaihdosstrategian soveltamisalaan. SLC Unga jakavat

Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC r.f.
Fredriksgatan 61 A 34, 00100 Helsingfors
tfn (09) 586 0460, fax (09) 694 1358
www.slc.fi, fornamn.efternamn@slc.fi
Hemort: Helsingfors, FO-nummer 0215327-0

näkemyksen siitä, että myös nämä kysymykset ovat tärkeitä, mutta katsovat, että kansallisen sukupolvenvaihdosstrategian tulisi ensisijaisesti keskittyä maatalouden sukupolvenvaihdoksiin.

Maatalouden sukupolvenvaihdoksiin liittyy erityisiä rakenteellisia, taloudellisia ja sääntelyyn liittyviä edellytyksiä, mikä edellyttää tavoitteellisia ja kohdennettuja toimenpiteitä. Selkeästi rajattu strategia mahdollistaa konkreettisempien ja vaikuttavampien ratkaisujen laatimisen. Mikäli muiden maaseudun yritysten omistajanvaihdokset katsotaan toimenpiteitä edellyttäviksi, SLC Unga katsovat, että nämä tulisi käsitellä erillisessä strategiassa, jotta kokonaisuudesta ei muodostu liian yleisluonteinen ja käytännön toteutuksen kannalta vaikea.

10. Osallistuminen strategian valmisteluun

SLC Unga korostavat, että nuorille viljelijöille on annettava aktiivinen rooli kansallisen sukupolvenvaihdosstrategian valmistelussa. Jotta toimenpiteet olisivat tarkoituksenmukaisia ja vaikuttavia, strategia tulisi laatia vuoropuhelussa niiden kanssa, joita päätökset koskevat suoraan.

SLC Unga edustavat ruotsinkielisiä nuoria viljelijöitä ja metsänomistajia Suomessa, jotka toimivat suurelta osin maan länsi- ja etelärannikolla, saaristossa sekä Ahvenanmaalla. Näillä alueilla on erityisiä olosuhteita, jotka on tärkeää huomioida kansallisessa valmistelutyössä. SLC Unga pyytävät täten mahdollisuutta osallistua kansallisen sukupolvenvaihdosstrategian valmisteluun.

SVENSKA LANTBRUKSPRODUCENTERNAS CENTRALFÖRBUND SLC R.F.

Cecilia Nyholm
Asiantuntija

Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC r.f.
Fredriksgatan 61 A 34, 00100 Helsingfors
tfn (09) 586 0460, fax (09) 694 1358
www.slc.fi, fornamn.efternamn@slc.fi
Hemort: Helsingfors, FO-nummer 0215327-0